

Порука	12. 04.	21.
08.	853.	

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Датум

**ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовео комисију

Одлуком број 679, 25. 3. 2021. године, Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, образована је комисија за оцену подобности теме докторске дисертације под називом "Есхатолошко-апокалиптички мотиви у старој српској књижевности и српској поезији прве половине 20. века" кандидата Тијане Милентијевић.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, назив факултета (установе) у којој је члан комисије запослен:

1. Др Александра Костић Тмушић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Филолошке науке, ужа научна област Историја српске књижевности, ментор;
2. Др Небојша Лазић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Филолошке науке, ужа научна област Историја српске књижевности, ментор;
3. Др Драгиша Бојовић, редовни професор Филозофског факултета у Нишу, научна област Филолошке науке, ужа научна област Српска и компаративна књижевност, председник Комисије;
4. Др Марија Јефтимијевић Михајловић, научни сарадник Института за српску културу Лепосавић, научна област Филолошке науке, ужа научна област Српска књижевност 20. века, члан;

5. Др Слађана Алексић, ванредни професор Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, научна област Филолошке науке, ужа научна област Теорија књижевности, члан.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Тијана (Јордан) Милентијевић рођена је 3. 10. 1990. године у Косовској Митровици. Основне студије Српске књижевности и језика уписала је на Филозофском факултету Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици школске 2009/2010, а завршила 2014. године, просечном оценом током студија 8. 79. Мастер студије је уписала и завршила на истом факултету 2015. године, просечном оценом током студија 9. 43. Докторске студије је уписала школске 2015/ 2016. године на студијском програму Језик и књижевност, модул Књижевност, положила све испите и завршила све прописане услове за пријаву теме докторске дисертације. Ради ако професор српског језика и књижевности у средњој Економско-трговинској школи у Косовској Митровици

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. Милентијевић, Т. (2018). Сукоб добра и зла (Милтонов изгубљени рај и Његошева луча микроkozма), Међународни тематски зборник *Наука без граница I*, Косовска Митровица, 183-201, (M14).
2. Јевтић, Ј., Милентијевић, Т. (2019). Поетика чуда у српској средњовековној књижевности, Међународни тематски зборник *Наука без граница II*, Косовска Митровица, 43-59. (M14)
3. Јевтић, Ј., Милентијевић, Т. (2020). Лазаричке песме Сиринићке жупе у основном и средњем образовању, Међународни тематски зборник *Традиционално и савремено у уметности и образовању*, Косовска Митровица, (M14)
4. Јевтић, Ј., Милентијевић, Т. (2019). Свадба у Сиринићкој жупи, *Фолклористика 4/2*, 111-121 (M54)
5. Јевтић, Ј., Милентијевић, Т. (2019). Прочка у Сиринићкој жупи, *Фолклористика 4/2*, 123-129 (M54)
6. Милентијевић, Т. (2020). Елементи надреализма у Багдали Душана Матића, Међународни тематски зборник *Наука без граница III*, Косовска Митровица, 315-329. (M14).
7. Милентијевић, Т. (2021). Песимизам Димитрија Кантакузина и српских модерниста Диса и Пандуровића (компаративна анализа), рад је добио две позитивне рецензије и прихваћен је за објављивање у часопису *Зборник Филозофског факултета у Приштини*, vol. LI (2021), бр.2

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, Комисија констатује да је кандидат Тијана Милентијевић завршила основне и мастер академске студије Српске књижевности и језика, положила све испите на докторским академским студијама, објавила један рад у категорији М51, четири рада у категорији М14 и два рада у категорији М54, где се и види њено озбиљно бављење научним радом. Из наведеног, Комисија сматра да кандидат Тијана Милентијевић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Наставно-научно веће Филозофског факултета је предложило два ментора за оцену подобности теме и кандидата.

За ментора су предложени др Александра Костић Тмушић, ванредни професор (ужа научна област Историја српске књижевности) и др Небојша Лазић, редовни професор (ужа научна област Историја српске књижевности), обоје са Филозофског факултета у Косовској Митровици, Катедра за Српску књижевност и језик.

Библиографија ментора са најмање 5 (пет) јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

Др Александра Костић Тмушић има више од 30 научних радова и две монографије из области у оквиру које је предложена тема докторске дисертације, навешћемо само неке од њих:

1. Костић Тмушић, А. (2017). *Поетски елементи у српској хагиографској књижевности*. Косовска Митровица, Ниш: Филозофски факултет, Међународни центар за православне студије.
2. Костић Тмушић, А. (2015). Однос поезије и прозе у старој српској књижевности. *Зборник радова Филозофског факултета Универзитета у Приштини*, XLV(1), 291–311.
3. Костић Тмушић, А. (2019). Поетика плача у житијима Светога Саве. *Црквене студије*, 16(1), 515–530.
4. Костић Тмушић, А. (2019). Мотив љубави у *Житију Светог Јована Владимира* попа Дукљанина и *Житију Светог Симеона* Светога Саве. У Ј. Стојановић

- (ур.), *Српско језичко и књижевно наслеђе на простору данашње Црне Горе. Српски језик и књижевност данас: међународни тематски зборник* (стр. 583–592). Подгорица, Нови Сад, Бања Лука: Матица српска – Друштво чланова у Црној Гори, Матица српска, Матица српска – Друштво чланова Матице српске у Републици Српској.
5. Костић Тмушић, А. (2014). Богослужбене песме у житијној књижевности јеромонаха Доментијана и Теодосија Хиландарца. *Црквене студије*, 11, 513–526
  6. Костић Тмушић, А. (2016). Песник и рат: стари српски песнички записи о Косовском Боју и Плава гробница Милутина Бојића. У М. Сацак (ур.), *Први свјетски рат: одраз у језику, књижевности и култури: међународни тематски зборник* (стр. 158-165). Бања Лука: Филолошки факултет.
  7. Костић Тмушић, А. (2016). Мотив страдања у делу новобрдских књижевника 15. века и песника Великог рата. У Д. Андрејевић и А. Костић Тмушић (ур.), *Век српске голготе (1915-2015): међународни тематски зборник* (стр. 161-173). Косовска Митровица: Филозофски факултет.
  8. Костић Тмушић, А. (2018). Есхатолошки оквир владарских житија архиепископа Данила Другог. У М. Лончар-Вујновић (ур.), *Наука без граница: међународни тематски зборник*, Књига 2: Увиди и изазови (стр. 237-252). Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Др Небојша Лазић има више од 30 научних радова и две монографије из области у оквиру које је предложена тема докторске дисертације, навешћемо само неке од њих:

1. Лазић, Н. (2019). Сталкеров поглед: свет, зона, соба (Мисао Андреја Тарковског о човеку и свету и њена визуелизација у Сталкеру). *Књижевна историја*, LI (169), 365–383.
2. Лазић, Н. (2019). Три лица света: (Писма из Норвешке Исидоре Секулић, Африка Растка Петровића и Љубав у Тоскани Милоша Црњанског). У М. Лончар-Вујновић (ур.), *Наука без граница II: међународни тематски зборник*, Књига 1: *Огледала стварности* (стр. 107–117). Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини.

3. Лазић, Н. (2018). Фреско-слика и песничка слика (Оглед о Симониди Милана Ракића. У *Наука без граница I: међународни тематски зборник*, Књига 2: *Изван оквира* (стр. 195–206). Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини.
4. Лазић, Н. (2006). Обликовање простора у *Сеобама* Милоша Црњанског. *Књижевна историја*, XXXVIII (128-129), 276–287.
5. Лазић, Н. (2017). Хајдегер и деконструкција. *Зборник радова Филозофског факултета*, XLVII (04), 163–177.
6. Лазић, Н. (2016). *Време и простор у Златном руну Борислава Пекића*. Београд: Универзитетска библиотека.
7. Лазић, Н. (2003). Утопија и антиутопија као књижевни пројекат. У Ј. Делић (ур.), *Зборник Матице српске за књижевност и језик 1-2* (стр. 273–292). Нови Сад: Матица српска.
8. Лазић, Н. (2019). Достојевски: полифонија или дисхармонија? (Поетика и композиција романа *Зли дуси*). *Зборник радова Филозофског факултета*, XLIX (01), 3–23.

Комисија сматра да проф. др Александра Костић Тмушић и проф. др Небојша Лазић испуњавају све услове за менторе ове докторске дисертације за област Филолошке науке, ужа научна област Историја српске књижевности.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. Формулације назива дисертације

Комисија закључује да је радни назив дисертације Есхатолошко-апокалиптички мотиви у старој српској књижевности и српској поезији прве половине 20. века прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. Предмет (проблем) истраживања

Опис теме: Ишчекивање краја света оставило је значајан траг у старој српској књижевности, па је разумљиво да је есхатологија један од главних елемената књижевних дела овог периода. Стара српска књижевност је апсорбовала мноштво

есхатолошких тема и идеја библијског и византијско – патристичког порекла, а при том је следила принципе византијске поезике и извршавала задатак утемељења српске државности и светородности династије Немањића. Први српски хагиограф, Свети Сава, уводи есхатолошке теме у стару српску књижевност, користећи експлицитна есхатолошка места Јефрема Сирина о Страшном суду. Свест о опредељењу за царство небеско негују и сви српски владари и светитељи, укључујући и осећај грешности, мисли о паклу и отпадништву. Међутим, доминантност есхатолошких мотива биће посебно видљива у периоду важних историјских догађаја и то не само у средњовековној, већ и у савременој књижевности. У тренутку када је свет био уздрман друштвеним променама тако су трагедија, страх, самоћа, страдање постали доминантна песничка осећања, која се јављају као реакција на упитаност о смислу живота. Из тог разлога, предмет овог истраживања је сагледавање положаја есхатолошких мотива код песника који су стварали у току важних историјских догађаја, тј. у периоду после Косовског боја и у периоду Великог рата.

У раду ће се разматрати, с једне стране, дела српских песника из 15. века, а с друге, песничка остварења песника у другој деценији 20. века. Сви су они живели и стварали у тешким временима за српски народ и српску књижевност. Правиће се паралела међу овим догађајима и књижевницима, како би се ближе одредило присуство одређених есхатолошких мотива у српској књижевности. Настојаће се да се покаже на који начин се есхатолошки мотиви преображавају и уграђују у опус песника који се изучавају, са једне стране, и како утичу на изградњу и формирање битних поставки њихових индивидуалних поезика, са друге стране.

Када се посматра поезика у делима писаца након Косовског боја, у овом случају кроз књижевни опус деспота Стефана Лазаревића, Јефимије, Данила Бањског, Димитрија Кантакузина, К. Михаиловића и песника који су стварали у другој деценији 20. века, уочавамо да су есхатолошки мотиви подједнако присутни у обе књижевне епохе, без обзира на велики временски раскорак међу њима. Писци средњег века слутили су „последња времена“, посебно у XV веку, узимајући у обзир чињеницу да је грех узиман као улазница за будући живот. Стрепећи од смрти, адских мука, таме и Страшног суда, песници су молитвеним и исповедним тоновима тражили милост Божју за будуће Царство небеско. Стара српска књижевност претрпела је велики

утицај есхатолошких мотива библијског и византијско – патирстичког порекла, а писци који су стварали у том периоду суочавали су са бројним историјским недаћама, што умногоме олакшава тумачење ових мотива.

Песници симболисти су ослободили своју осећајност и лиричност у предворју таме, а највише домете достизали у ирационалним визијама одвајања живота од смрти. Пороци, грех, пролазност живота, тама, самртна језа пратили су „уклете песнике“ како у сну тако и на јави. Евидентно је да се ови мотиви јављају много раније, још у делима средњовековних писаца, али су сада остваривани на други начин, сходно жанровским принципима и религиозним догмама. Симболисти су на трагичном наслеђу изградили нову поетику. Поједини песници, попут Пандуровића, апсорбовали су одређене идеје и мотиве из поезије француских узора, али не можемо рећи њихова поезија није ни одраз песничих слутњи и искуства, али и утицај историјских догађаја које су слутили или доживели.

У искуству експресиониста наталожена је трагика ратом прекинуте младости, у њему одјекују велики ломови и кризе кроз које се пројављује права духовност песника. Иако је код њих најевидентније негирање традиције и духовности, они ће се у овој докторској дисертацији повезати са Кантакузином и Константином Михаиловићем, који исто стоје загледи у оно што је пад Новог Брда донео како колективу тако и појединцу и истовремено осећају немир који им доноси стварност.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложености, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 99 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. Авериницев, С.(1982). *Поетика рановизантијске књижевности*. Превели Драгољуб Недељковић и Марија Момчиловић, Београд: Српска књижевна задруга;
2. Атанацковић, М.(2003). *Свети Јован Кронштатски – Мисли о молитви*. Свештена Царска Лавра манастира Сопоћани, Сопоћани;

3. Архимандрит Софроније.(1991). *О молитви*. Хиландар: Савет Стараца хиландарског братства;
4. Јеромонах Јевтић, А. (2010).*Од откровења до царства небеског*. Острог-Тврдош: Никшић, Брњци;
5. Бичков, В.(1991). *Византијска естетика: теоријски проблеми*. Превео Димитрије М. Калезић, Београд: Просвета;
6. Богдановић, Д. (1991). *Историја српске књижевности*, Београд: Српска књижевна задруга;
7. Богдановић, Д. (1997). *Студије из српске средњовековне књижевности*.Београд: Српска књижевна задруга;
8. Бојовић, Д. (2009). *Развијање свитка: Прилози из историје*. Београд-Ниш: Arslibri;
9. Бојовић, Д. (2002). *Песник будућег века, О поезији Димитрија Кантакузина*. Приштина: Институт за српску културу;
10. Бојовић, Д. (2004). *Српска есхатолошка књижевност*. Ниш: Центар за црквене студије;
11. Бојовић, Д. (2003). *Свети Јефрем Сирин и српска црквена књижевност*. Ниш: Центар за црквене студије;
12. Бојовић, Д. (2002). „Предговор“ У: *Молитве Светога Саве*. Ниш: Центар за црквене студије;
13. Брија, Ј. (1977). *Речник православне теологије*. Београд: Хиландарски фондБогословског факултета СПЦ;
14. Булгаков, С. (1991). *Православље*. Нови Сад: Књижевна заједница;
15. Винавер, С. (2011). „Манифест експресионистичке школе“, У: *Књижевни периоди и правци*. Призрен, Лепосавић: Учитељски факултет, стр. 254–267.
16. Вуковић, В. (1985). *Огледи о српској књижевности*. Београд: Нолит.
17. Вучковић, Р. (1984). *Модерни правци у књижевности*. Београд: Просвета.
18. Владика Николај Жички, (1996). *Песме молитвене*. Ваљево: Глас цркве;
19. Генеп, ван А. (2005). *Обреди прелаза*. Београд: Српска књижевна задруга.

20. . Глигорић, В. (1998). „Извод из рецензије”. У: *Утопљене душе и Последње песме*, Београд: ЗУНС.
21. Грковић-Мејџор, Ј. (1993). „Предговор Димитрије Кантакузин“. У: *Списи Димитрија Кантакузина и Владислава Граматика*. Српска књижевност у 24 књиге, Београд: Просвета;
22. Гордон Мак, Д. (1988). „Данило Други, Житије краљице Јелене.“ У: *Данило Други, Живот краљева и архиепископа српских*, Службе, Београд;
23. Деретић Ј. (2007). *Историја српске књижевности*. Београд: Sezam book;
24. Ђурић, В. (1990). *Најстарији живопис*. Београд, Приштина: Пећка патријаршија;
25. Евдокимов, П. (2009). *Православље*. Copyright: ЈП Службенигласник;
26. Elijade, M. (1970). *Mit i zbilja*. Zagreb: Matica hrvatska;
27. Elijade, M. (2003). *Sveto i profano*. Novi Sad:
28. Живановић, Ђ. (1986). „Предговор”. У: *Стара српска књижевност у 24 књиге, књига 15. Константин Михаиловић из Островице, Јаничарове успомене или турск хроника*. Београд: Просвета, СКЗ
29. Житије св. Василија Новог, ЖИТИЈА СВЕТИХ ЗА МАРТ од др Јустина Сп. Поповића. Ваљево, 1991;
30. Зарковић, Б. (2014). *Српски градови прве половине XV века – центри мултикултуру-ралности*. У: Међународни тематски зборник „Улога образовања и васпитања у развијању хуманистичких, интеркултуралних и националних вредности”(стр.197–210). Косовска Митровица: Филозофски факултет.
31. Јухас-Георгијевска, Ј. (2012). „Живот Светог Симеона.“У: *Стефан Првовенчани, Доментијан и Теодосије*. Нови Сад: Издавачки центар Матице Српске;
32. Јерков, А. (2002). У погледу смисла. Дисова поезија. Ур.Новица Петковић, Београд: Институт за књижевност и уметност; 159-211;
33. Јеротић, В. (2000). *Хришћанство и психолошки проблеми човека*. Београд: Ars Libri;
34. Јовановић, А. (2003). „Бојићева и Лалићева Плава гробница”, *Из српске*

- књижевности (Зборник радова у част Мирославу Егерићу): 201–216.
35. Јовић, Б. (2005). *Поетика Растка Петровића: структура; контекст*. Београд: Народна књига/Алфа – Институт за књижевност и уметност.
36. Јовичић, В. (1987). *Српско родољубиво песништво*. Београд: Arion.
37. Јунг, К. Г. (1996). *Човек и његови симболи*. Београд: Народна књига;
38. Jung, K. G. (1984). *O psihologiji nesvesnog*. Novi Sad: Matica srpska;
39. Jung, K. G. (2003). *Psihološki tipovi*. Beograd: Dereta;
40. Калер, Џ. (1990). *Структуралистичка поетика*. Београд: СКЗ;
41. Кашанин, М. (1975). *Стара српска књижевност у средњем веку*. Крагујевац: Завод за уџбенике и наставна средства;
42. Кvas, К. (2006). *Intertekstualnost u poeziji*. Beograd: Zavod za udžbenike;
43. Константиновић, З. (2002). *Интертекстуална компаратистика*. Београд: Народна књига;
44. Костић, С. (2000). *Православно духовно песништво*. Врање: Зенит;
45. Костић Тмушић, А. (2015). „Однос поезије и прозе у старој српској књижевности.“ У: Зборник радова Филозофског факултета, XLV;
46. Костић Тмушић, А. (2007). *Молитва у српској црквеној књижевности*. Ваљево: Књиготворница Логос;
47. Костић Тмушић, А. (2010). *Новобрдски књижевници XV века*. У: *PhilologiaMediana*, II (2), (стр. 51–60). Ниш: Филозофски факултет.
48. Kriger, M. (1982). *Teorija kritike*. Beograd: Nolit;
49. Лазаревић, Б. (2005). *Један живот, Владислав Р. Петковић Дис*. Крфски забавник, Бања Лука, Београд.
50. Лазаревић, Б. (2005). *Ратна књижевност*. Крфски забавник. Бања Лука, Београд.
51. Лазаревић, Б. (1924). *Импресије из књижевности*. Београд: Геца Кон.
52. Мијач, Б. (1988). *Есхатологија, наука о последњим збивањима историје*. Београд;
53. Миловановић, В. (1991). „Пророци су те нагостили“. У: *Архиепископ Данило II и његово доба*. Београд;
54. Михаиловић, К. (1986). *Јаничарове успомене или турска хроника*.

- Београд;
55. Ненин, М. (1988). „Предговор и пропратни текстови”. У: *Утопљене душе и Последње песме*. Београд: ЗУНС.
56. Нешић, С. (2008). *Милутин Бојић песник Србије*. Београд: Библиотека „Милутин Бојић”.
57. Новаковић, С. (1897). *Ново Брдо и Врањско Поморавље у историји српској XIV и XV века*
58. Павловић, М. (1966). *Поезија од Војислава до Бојића*. Београд: Нолит.
59. Павловић, М. (1964). *Осам песника*. Београд; Просвета.
60. Палавестра, П. (2013). *Историја модерне српске књижевности, златно доба 1892 1918*. Београд: Службени гласник.
61. Пантовић Стојановић, Б.(2011). *Распони модернизма*. Нови Сад: Академска књига;
62. Петковић, В. Д. (1998). *Утопљене душе и Последње песме*. Београд; ЗУНС.
63. Поповић, П. (1919). *Преглед српске књижевности*. Београд: Геца Кон.
64. Павловић, М. (2000). *Огледи о народној и старој српској књижевности*. Београд: Просвета;
65. Палавестра, П. (1995). *Историја модерне српске књижевности – Златно доба 1892-1918*. Београд: СКЗ;
66. Пантић, М. (2002). *Растко Петровић: хаотични синтетизам*, у: *Свет иза света*, Краљево: Народна библиотека „Стефан Првовенчани”.
67. Петровић, С. (2001). *Облик и смисао*. Београд: Фабрика књига;
68. Петровић, Р. (1974). *Од Стендала и Толстоја до данас*, у: *Есеји и чланци*, Београд: Нолит;
69. Петровић, Р. (1974). *Дванаест година наше књижевности*, у: *Есеји и чланци*, Београд: Нолит;
70. Петровић, Р. (1972). *Велики друг*, у: *Откровење*. Нови Сад, Београд: Матица српска, Српска књижевна задруга, књ. 83.
71. Поповић, Р. (2019). *Ми знамо судбу*. Антологија српског пјесништва о националном страдању у 20. вијеку. Вишеград: Друштво наставника

српског језика и књижевности Републике Српске.

72. Петковић, Н. (1990). *Огледи из српске поезике*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства;
73. Пандуровић, С. (2014). *Београд у ропству, Српска књижевност и Велики рат*. Београд: Библиотека града Београда.
74. Петровић, П. (2013). *Откривање тоталитета: романи Растка Петровића*. Београд: Службени гласник.
75. Поповић, Ј. (1978). *Догматика православне цркве*. Књига 3. Београд: Манастир Ћелије;
76. Поповић, П. (1999). *Преглед српске књижевности*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства;
77. Поповић, Ј. (1991). *Житије Светог Василија Новог*. Житија светих за март. Ваљево;
78. Радојичић, Сп. Ђ. (1966). *Старо српско песништво IX–XVIII века*. Крушевац.
79. Радојичић, Ђ. (1967). *Књижевна збивања и стварања код Срба у средњем веку и у турско доба*. Нови Сад: Матица Српска;
80. Радојичић, Ђ. (1963). *Творци и дела старе српске књижевности*. Титоград: Графички завод;
81. Радојичић, Ђ. (1942). *Стари српски књижевници 14-17 века*. Београд: Академска књига;
82. Радојичић, С. (2010). *Старо српско сликарство*. Нови Сад: Академска књига;
83. Радојичић, С. (1960). *Антологија старе српске књижевности*. (XI–XVIII), Београд;
84. Ребић, Ч. (2006). *Духовна кретања код Срба, Начела богонадахнутог писања и начела хришћанског проживљавања у делима Димитрија Кантакузина*. Приштина: Институт за српску културу;
85. Ребић, Ч. (2007). *Историјска свијест и есхатолошке теме*. Приштина: Институт за српску културу;
86. Рорти, Р. (1992), *Консеквенце прагматизма*. Београд: Нолит

87. Роуз, С. (1995). *Душа после смрти*. Цетиње: Светигора;
88. Секулић, И. (1964). *Из домаћих књижевности I*. Нови Сад: Матица српска
89. Страшни суд по виђењу Григорија, ученика светог Василија Новог. Крњево, 1976;
90. Тахилос, А. (1976). „Песма Богородици Димитрија Кантакузина у Хиландарским рукописима.“У: *Зборник историје књижевности, Одељење језика и књижевности*. Књига 10. Београд: Српска академија наука и уметности;
91. Трифуновић, Ђ. (1990). *Азбучник српских средњовековних књижевних појмова*. Београд: Нолит;
92. Трифуновић, Ђ. (2009). *Стара српска књижевност, Основи*. Београд Чигоја штампа;
93. Трифуновић, Ђ. (1963). *Димитрије Кантакузин*. Београд: Нолит;
94. Трифуновић, Ђ. (1992). *Одсјаји византијске естетике у Санта Марији Лазе Костића*, Београд: Књижевне новине.
95. Трифуновић, Ђ. (1968). *Српски средњовековни списи о кнезу Лазару и Косовском боју*. Крушевац: Багдала;
96. Филиповић, В. (1981). *Писци и време*. Приштина: Јединство.
97. Fraj, N. (1979). *Anatomija kritike*. Zagreb: Naprijed;
98. Фридрих, Х. (1969). *Структура модерне лирике*. Загреб: Стварност.
99. Чановић, З. (1985). *Уметност Растка Петровића*. Приштина: Јединство.

4. Циљеви истраживања

1. Основни циљ овог истраживања биће сагледавање положаја есхатолошких мотива код песника који су стварали у току важних историјских догађаја, тј. у периоду после Косовског боја и у периоду Великог рата.
2. Доказати да су историјски догађаји били повод за приказивање унутрашњег стања човека и приказати на који начин су утицали на појединца који је преживео сву ту голготу и стварност.

3. У контексту догађаја који су се десили или који се слуте тумачити есхатологију у делима песника с краја XIV и у првој половини XV века.
4. Приказати на који начин се есхатолошки мотиви преображавају и уграђују у опус песника које разматрамо, са једне стране, и како утичу на изградњу и формирање битних поставки њихових индивидуалних поетика, са друге стране.
5. Истражити порекло есхатолошких мотива, као и њихово значење у есхатологији, са акцентом на мотивепокајања, пролазности и греха, последњих времена, Страшног суда, смрти, плача, песимизма.
6. Уочити и приказати трансформације кроз које су есхатолошки мотиви прошли и како су уклопљени у нову реалност писаца пре и после Великог рата.
7. Упоредити начин на који су есхатолошке мотиве инкорпорирали у своје стваралаштво средњовековни песници, а како песници који су стварали пре и после Великог рата.

Хипотезе

Стара српска књижевност је апсорбовала мноштво есхатолошких мотива, како библијског тако и византијско–патристичког порекла, а поред тога српски средњовековни писци слутили су последња времена подстакнути суровим историјским догађајима који су допринели да есхатолошке теме буду доминантне у њиховом стваралаштву.

Присуство есхатолошких мотива уочавамо код писаца који стварају уочи Првог светског рата. Стварност рата неизбежна је опсесивна тема и српских експресиониста и мада је рат био завршен, он се драматично настављао у визији српских писаца, а визија рата је погодно тло за присуство есхатолошких мотива.

Иако су историјски догађај утицали да есхатолошки мотиви буду присутни у делима средњовековних песника и модерниста, уметничко дело није репродукција стварности и историје.

У делима писаца средњег века колективно и индивидуално страдање. Стваралаштво модерних писаца окренуто је ка индивидуалном, унутрашњем страдању. Ипак, поједини модерни писци загледи су у неизвесност судбине и страдање колектива као што је то био случај са средњовековним писцима.

5. Очекивани резултати

Очекује се да ће ово истраживање допринети детаљнијем конституисању дијалога између различитих епоха српске књижевности са аспекта компаративног проучавања књижевног текста, полазећи од поменутих студија које су се бавиле овим проблемом. Један од очекиваних резултата јесте потврђивање хипотезе да средњовековна књижевност није изолована творевина и да српска књижевност XX века са њом чини нераскидиву творевину. Приликом компаративне анализе текстова из старе и савремене књижевности очекује се да ће се направити преглед заступљених есхатолошких мотива и да ће се доказати њихова веза са важним историјским догађајима. Средишњи део рада биће посвећен књижевном тумачењу есхатолошких мотива како у савременој, тако и у средњовековној књижевности, а тумачићемо их у контексту историјских догађаја. Такође се очекује да ће се тумачењем ових мотива успоставити још чвршћа веза између савремене и средњовековне књижевности. Једну битну компоненту рада чиниће анализа односа историје и метаисторије у књижевним делима, тако да је један од очекиваних резултата доказивање хипотезе да је стварност у књижевним делима подређена уметничкој функцији, али да и те како утиче на свест песника и формирање књижевног израза и да је есхатолошка митологија дубоко укоренења у нама без обзира на епоху.

6. План рада

1. Увод
2. Есхатолошка основа српске књижевности
  - 2.1. Есхатологија и Свето писмо
  - 2.2. Светоотачки списи и есхатологија
3. Есхатолошки мотиви у српској књижевности
  - 3.1. Покајање
  - 3.2. Пролазност и грех
  - 3.3. Последња времена

3.4. Страшни суд

3.5. Смрт

3.6. Плач

3.7. Страдање

4. Између метаисторије и историје

4.1. Историјска основа средњовековне књижевности

4.2. Есхатолошко време (будући век)

4.3. Стварност у делима модерниста и експресиониста

4.4. Бег од стварности у „кулу од слонове кости“

5. Историјски догађаји-доминантност есхатолошких мотива

5.1. Косовски бој и последња времена

5.2. Ишчекивање последњих времена (1492)

5.3. Пад Новог Брда (1455)

5.4. Балкански ратови –увод у песимистичка осећања

5.5. Први светски рат-последња времена

5.6. Крај рата и разочараност

6. Писци последњих времена у старој српској књижевности у 15. веку

6.1. Јефимија

6.2. Деспот Стефан Лазаревић

6.3. Константин Филозоф

6.4. Григорије Цамблак

6.5. Димитрије Кантакузин

6.6. Константин Михаиловић

7. Српска књижевност у другој деценији 20. века

7.1. Милан Ракић

7.2. Сима Пандуровић

7.3. В. П. Дис

7.4. Милутин Бојић

7.5. Иво Андрић

7.6. Милош Црњански

7.7. Растко Петровић

7.8. Душан Васиљев

8. Дијалог епоха

8.1. Есхатолошки мотиви у књижевности у преломним тренуцима српске историје

8.2. Есхатолошки мотиви на индивидуалном плану

8.3. Есхатолошки мотиви на колективном плану-трагедија српског народа

9. Закључак

7. Методе истраживања

Природа проблема којим смо се бавили, утицала је и на избор метода. Стога, неопходно је било да се користе:

1. Метода истраживања

2. Текстурална метода

3. Метода анализе и синтезе

4. Метода закључивања

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА
Тијане Милентијевић

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је кандидат Тијана Милентијевић подобра за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобра за израду докторске дисертације у области Филолошке науке, ужа научна област Историја српске књижевности.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да су др

Александра Костић Тмушић и др Небојша Лазић подобни за менторе предложене докторске дисертације.

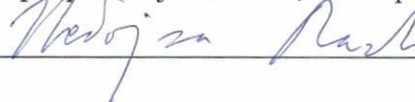
На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Тијане Милентијевић и предложене теме докторске дисертације **Есхатолошко-апокалиптички мотиви у старој српској књижевности и српској поезији прве половине 20. века**, а да се за менторе именују др Александра Костић Тмушић, ванредни професор и др Небојша Лазић, редовни професор, обоје са Филозофског факултета у Косовској Митровици.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. др Александра Костић Тмушић, ментор

_____

2. Проф. др Небојша Лазић, ментор

_____

3. Проф. др Драгиша Бојовић, председник Комисије

_____

4. Др Марија Јефтимијевић Махајловић, члан Комисије

_____

5. Проф. др Слађана Алексић, члан Комисије

_____